

Sygn. akt VII U 1667/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożenna Zalewska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Ala Pilewska-Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy H. Z.

przy udziale zainteresowanego (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przeniesienie odpowiedzialności za zaległe składki z tytułu ubezpieczenia społecznego na członka zarządu spółki

na skutek odwołania H. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 lipca 2008 r. nr 10 03 (...)

zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 15 lipca 2008 r. w ten sposób, że stwierdza, iż wnioskodawca H. Z. nie ponosi odpowiedzialności za zadłużenie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. powstałe na koncie ubezpieczeniowym spółki w okresie sprawowania funkcji prezesa zarządu od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r.

Sygn. akt VII U 1667/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zmienił decyzję z dnia 09 listopada 2005 r. w sprawie odpowiedzialności H. Z. z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – stwierdzając, iż H. Z. jako członek zarządu (...) sp. z o.o. w G. odpowiada za zadłużenie ww. spółki powstałe wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałe w czasie pełnienia funkcji członka zarządu w łącznej kwocie 32.451,02 zł plus odsetki do dnia zapłaty. Należność ta obejmuje należności z tytułu składek na:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od listopada 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 29.660,20 zł plus odsetki do dnia zapłaty
- Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okres od lutego do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 2.038,59 zł plus odsetki do dnia zapłaty

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od lutego 2004 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 752,23 zł plus odsetki do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu decyzji pozwany organ rentowy wskazał, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i judykatury członek zarządu spółki odpowiada za zobowiązania też w okresie faktycznego sprawowania funkcji. Z protokołu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. w G. z dnia 16 kwietnia 2004 r. wynika zaś, że H. Z. pełnił funkcję prezesa zarządu do dnia tegoż zgromadzenia (k. 16 akt ubezpieczeniowych 3164/08).

Odwołanie z dnia 29 lipca 2008 r. od powyższej decyzji wniósł H. Z.. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wskazał, iż został zatrudniony w zarządzie (...) sp. z o.o. w G. w dniu 01 września 2003 r. Chorował na serce i przebywał na zwolnieniu lekarskim w okresie od dnia 25 lutego 2004 r. do dnia 24 lipca 2004 r.

Pod nieobecność wnioskodawcy właściciele spółki dokonali sprzedaży wszystkich jej udziałów W. K.. W dniu 16 kwietnia 2004 r. na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników W. K. odwołał H. Z. z funkcji prezesa zarządu, powołując siebie na to stanowisko. W ocenie wnioskodawcy taka natychmiastowa i nosząca znamiona wandalizmu forma odwołania go z funkcji prezesa zarządu uniemożliwiła mu podjęcie jakichkolwiek dalszych działań, jako osobie, która utraciła umocowanie do działania w imieniu spółki.

Wyjaśnia, iż przy prowadzeniu działalności gospodarczej wiele firm, szczególnie działających sezonowo, handlujących owocami - (...) sp. z o.o. w G. zajmowała się sokami i koncentratami jabłkowymi – dokonuje spłat budżetowych z dużym opóźnieniem i świadomością kosztów (odsetki), jednakże w przypadku takich sytuacji odbywają się negocjacje, zawierane są ugody, ustalane formy ratalnej spłaty.

W jego ocenie wykazał, iż istniała realna szansa uregulowania zaległej płatności na ubezpieczenie społeczne środkami pieniężnymi uzyskanymi ze zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym w kwocie 25.500 zł za miesiąc grudzień 2003 r. oraz zwrotu zabezpieczenia celnego w wysokości 20.115,30 zł w uruchomieniu eksportu w okresie półrocznym.

Skarżący wskazał, iż W. K. nie podjął żadnych działań gospodarczych w spółce. Nie składał, wbrew ustawowemu obowiązkowi, bilansów za kolejne lata do sądu rejestrowego. Nie poczynił także żadnych kroków w celu ustalenia ugodowej spłaty należności wobec pozwanego organu ubezpieczeniowego. Nie wystosował również do skarżącego żadnego pytania lub woli spotkania i wyjaśnienia – posiadając numer telefonu wnioskodawcy od dnia poznania się na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników w dniu 16 kwietnia 2004 r.

Dla wnioskodawcy zaskoczeniem była informacja, iż w dniu 19 lutego 2007 r. W. K. dokonał sprzedaży wszystkich udziałów w (...) sp. z o.o. w G. – jako jedyny udziałowiec (...) sp. z o.o. w G. zbył 100% udziałów spółki dłużnika na rzecz Kancelarii (...) w G..

Skarżący wskazał, iż uzasadnienie odwołania było by postrzegane inaczej, gdyby to on złożył rezygnację z funkcji prezesa – jednak w obecnej sytuacji nastąpiło to poza nim, i spowodowało blokadę możliwości jego dalszego działania (k. 2-6 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 29 sierpnia 2008 r. na odwołanie wnioskodawcy pozwany organ ubezpieczeniowy wniósł o oddalenie odwołania oraz oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do odwołania od decyzji pozwanego z dnia 09 listopada 2005 r.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż będące pierwotną przyczyną odwołania postępowanie zakończone zostało wydaniem decyzji z dnia 09 listopada 2005 r., obciążej wnioskodawcę odpowiedzialnością z tytułu zaległych składek (...) sp. z o.o. w G. za okres od dnia 16 października 2003 r. do dnia 08 września 2004 r. w kwocie 52.364,78 zł. Decyzja doręczona została pod jedynym znanym organowi adresem wnioskodawcy w trybie zastępczego doręczenia administracyjnego. Na skutek pisma z dnia 16 marca 2006 r., które nie nosiło cech odwołania, nie zostało bowiem podpisane – organ podjął kroki w celu spełnienia przez nie wymogów formalnych, jednakże wnioskodawca nie

odbierał korespondencji pod wskazanym adresem. Sąd Okręgowy zarządzeniem z dnia 25 marca 2008 r. zwrócił akta sprawy pozwanemu wskazując, iż odwołanie nie zostało formalnie wniesione (sprawa VIII U 2096/06).

Powyższa prawomocna decyzja stała się podstawą wszczęcia i poprowadzenia postępowania egzekucyjnego z majątku wnioskodawcy, w toku którego wnioskiem z dnia 27 maja 2008 r. zwrócił się on o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Organ nie znalazł ku temu podstaw, w związku z czym postanowieniem z dnia 11 czerwca 2008 r. nie wyraził zgody na zawieszenie.

Pismem z dnia 25 czerwca 2008 r. wnioskodawca zwrócił się do pozwanego „o ponowne przekazanie jego odwołania z dnia 16 marca 2006 r. do właściwego sądu”, co zostało zakwalifikowane jako wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od prawomocnej decyzji z dnia 09 listopada 2005 r., jednocześnie wydając sporną decyzję z dnia 15 lipca 2008 r. zmieniającą decyzję z dnia 09 listopada 2005 r. i ograniczającą odpowiedzialność H. Z. do okresy od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r.

Pozwany wskazał, iż wnioskodawca nie neguje wskazanego okresu sprawowania przez niego funkcji członka zarządu spółki dłużnika. Pomija jednocześnie fakt prawomocności i niezaskarżalności decyzji z dnia 09 listopada 2005 r. – pomimo, iż miał świadomość jej funkcjonowania, bowiem wystosowywał on w/w pismo o zawieszenie postępowania egzekucyjnego toczącego się na jej podstawie.

W związku z powyższym pozwany wnosi o oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji z dnia 09 listopada 2005 r. wobec faktu, iż co najmniej od dnia 27 maja 2008 r. (zatem prawie 3 lata po jej wydaniu) wnioskodawca miał świadomość jej istnienia. Pismem z dnia 25 czerwca 2008 r. nie zostały spełnione przesłanki do przywrócenia terminu w myśl art. 169 k.p.c. (k. 8-9 akt sprawy).

Postanowieniem z dnia 05 maja 2010 r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹¹ 9 1 i 2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych (...) sp. z o.o. w G., bowiem prawa i obowiązki w/w zależą od rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy (k. 52 akt sprawy).

Zarządzeniem z dnia 25 maja 2009 r. Sąd ustanowił dla nieznanego z miejsca siedziby zainteresowanego (...) sp. z o.o. w G. kuratora w osobie pracownika Sądu – K. B. (k. 53 akt sprawy).

Wyrokiem z dnia 23 czerwca 2010 r. o sygn. akt XV U 1878/08 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie H. Z. od spornej decyzji pozwanego z dnia 15 lipca 2008 r. (k. 108 akt sprawy).

Na skutek apelacji wnioskodawcy (k. 124-126 akt sprawy) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 1438/10 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temuż Sądowi (k. 141 akt sprawy).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nieodzowne było m.in. ustalenie, czy najpóźniej do dnia 16 kwietnia 2004 r. spełniona była przesłanka trwałego niewykonania przez spółkę zobowiązań pieniężnych wobec wielu wierzycieli, oraz – w przypadku negatywnej odpowiedzi – czy jej zobowiązania przekraczały w spornym okresie wartość majątku. Sąd Okręgowy zdaniem Sądu Apelacyjnego oceny stanu finansów spółki w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. nie dokonał. Przy ponownym zaś rozpoznaniu sprawy winien przeprowadzić dowód z akt sprawy karnej 4 Ds. 910/08 Prokuratury Rejonowej w Gdyni, korespondencji handlowej za sporny okres, zeznań świadków na okoliczność stanu majątkowego spółki w spornym okresie i złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania zapobiegającemu upadłości (postępowania układowego). Sąd winien również przesłuchać W. K. na okoliczność tego, dlaczego pełniąc funkcję członka zarządu nie uregulował zobowiązań pieniężnych wobec pozwanego, skoro spółka posiadała nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym za grudzień 2003 r. w kwocie 25.500 zł oraz wpłaciła środki pieniężne tytułem zabezpieczenia w procedurze uszlachetniania czynnego w systemie zawiesznień w łącznej kwocie 39.557,30 zł, jak również winien rozważyć dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego na okoliczność stanu finansowego spółki w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. (k. 145-166 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w G. została zawiązana umową spółki z dnia 16 października 2003 r. Została zarejestrowana do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...). Spółka zajmowała się głównie przetwórstwem owoców i warzy, produkcją napojów, sprzedażą hurtową żywności i napojów. Posiada ona numer identyfikacji podatkowej NIP (...).

okoliczności bezsporne, vide: odpisy z KRS spółki – k. 3-5 akt ubezpieczeniowych 940/2006, informacja o NIP – k. 8 akt ubezpieczeniowych 940/2006

W okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. funkcję prezesa zarządu (i zarazem jedyne jego członka) pełnił wnioskodawca H. Z.. Zarząd spółki był i jest nadal jednoosobowy.

Wnioskodawca nie został nigdy formalnie powołany na członka zarządu – ówcześni wspólnicy spółki zaproponowali zawarcie umowy o pracę na stanowisko prezesa zarządu. Wnioskodawca został ujawniony na powyższym stanowisku w KRS spółki.

okoliczności bezsporne, vide: odpisy z KRS spółki – k. 3-5 akt ubezpieczeniowych 940/2006, umowa o pracę H. Z. z dnia 01 września 2003 r. – k. 67 akt ubezpieczeniowych 3164/08, świadectwo pracy H. Z. z dnia 30 września 2004 r. – k. 66 akt ubezpieczeniowych 3164/08, zeznania wnioskodawcy – k. 197-198 akt sprawy

W okresie od dnia 25 lutego do dnia 02 marca oraz od dnia 25 marca do dnia 26 kwietnia 2004 r. ubezpieczony otrzymywał zaświadczenie o krótkotrwałej niezdolności do pracy, w okresie od dnia 27 kwietnia do dnia 24 lipca 2004 r. pobierając zasiłek chorobowy.

Także w okresie zwolnienia lekarskiego – pomimo formalnego przekazania zarządzania T. S. jako dyrektorowi handlowemu, wnioskodawca (znający język angielski, w przeciwieństwie do T. S.) zajmował się nadal czynnościami niezbędnymi do realizowania kontraktu, poszukiwał dostawców na terenie Polski.

dowód: zaświadczenie pozwanego z dnia 30 września 2009 r. – koperta na k. 70 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy – k. 198 akt sprawy

Wnioskodawca H. Z. został odwołany uchwałą nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników spółki podjętą w dniu 16 kwietnia 2004 r. (zarejestrowaną w KRS dopiero w dniu 08 września 2004 r.), podjętą przez posiadającego 100% kapitału W. K.. Równocześnie na stanowisko prezesa zarządu wybrany został W. K.. Formalnie pełni on, według danych w KRS, funkcję prezesa nadal.

Po przejściu stanowiska prezesa zarządu przez W. K. spółka nie prowadziła działalności – nie zajmowała się produkcją, nie realizowała także żadnych kontraktów.

okoliczności bezsporne, vide: odpis z KRS spółki – k. 3-5 akt ubezpieczeniowych 940/2006, odpis z KRS – k. 69-71 akt ubezpieczeniowych 3164/08, protokół nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników z dnia 16 kwietnia 2004 r. – k. 68 akt ubezpieczeniowych 3164/08, zeznania świadka W. K. – k. 200-201 akt sprawy

Wnioskodawca objął stanowisko prezesa zarządu (...) sp. z o.o. w G. w momencie organizowania się spółki, której ówczesny majątek obejmował urządzenia produkcyjne (2 zbiorniki o stali nierdzewnej o pojemności ok. 5 ton każdy o łącznej wartości 50.000 zł, zestaw pomp o wartości kilku tysięcy złotych), wyposażenie biura (3 komputery, kserokopiarka z faksem, telefony stacjonarne i komórkowe, ekspres do kawy, ekskluzywne meble) oraz towar w postaci koncentratu.

W dacie odwołania ze stanowiska wnioskodawcy majątek spółki sprowadzał się do wyposażenia biura oraz towaru w postaci koncentratu, w niesprecyzowanej ilości. Wynikało to z faktu założenia przez (...) sp. z o.o. w G. spółki-córki o nazwie F., do której majątku przekazano urządzenia produkcyjne.

Spółka na podstawie umowy leasingu posiadała również samochody: m. (...) (którego użytkował wnioskodawca jako prezes zarządu) oraz c., który został zwrócony wobec generowania zbyt dużych kosztów. Jej własność stanowiła również cysterna kołowa.

dowód: zeznania wnioskodawcy – k. 198-199 akt sprawy, zeznania świadka W. K. – k. 200 akt sprawy

Przekazanie dokumentacji w postaci książki korespondencji poleconej oraz korespondencji kierowanej do (...) sp. z o.o. w G. przez wnioskodawcę na ręce W. K. nastąpiło za pisemnym potwierdzeniem w dniu 22 kwietnia 2004 r.

dowód: pisemne potwierdzenie przekazania dokumentacji spółki z dnia 22 kwietnia 2004 r. – k. 65 akt ubezpieczeniowych 3164/08

W dniu 12 września 2003 r. w drodze umowy sprzedaży W. K. zbył ogół udziałów w (...) sp. z o.o. w G. na rzecz Kancelarii (...) sp. j. w G. za kwotę 50.000 zł.

dowód: umowa sprzedaży z dnia 12 września 2003 r. – k. 53 akt ubezpieczeniowych 3164/08, odpis z KRS – k. 51-52
dowód: akt ubezpieczeniowych 3164/08

Umową sprzedaży udziałów z dnia 19 lutego 2007 r. W. K. zbył 100 udziałów, stanowiącym 100% kapitału zakładowego (...) sp. z o.o. w G., na rzecz B. Z. za kwotę 1.000 zł.

dowód: umowa sprzedaży udziałów z dnia 19 lutego 2007 r. – k. 54 akt ubezpieczeniowych 3164/08, odpis z KRS – k. 48-50 ubezpieczeniowych (...)

W dniu 09 listopada 2004 r. (...) Bank (...) S.A. Oddział G. powiadomił pozwanego o tym, iż w dniu 05 listopada 2004 r. 3 rachunki bankowe (...) sp. z o.o. w G. zostały zamknięte.

dowód: pismo (...) Bank (...) S.A. z dnia 09 listopada 2004 r. – k. 2 akt ubezpieczeniowych 940/2006

Wydział Geodezji Urzędu Miejskiego w G. poinformował pozwanego w dniu 18 maja 2005 r., iż H. Z. jest współwłaścicielem na prawach wspólności ustawowej z małżonką G. Z. nieruchomości działki (...) w obrębie 19 przy ul. (...) w G., dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...).

dowód: pismo Urzędu Miejskiego w G. z dnia 18 maja 2005 r. – k. 6 akt ubezpieczeniowych 940/2006

Decyzją z dnia 09 listopada 2005 r. pozwany organ ubezpieczeniowy stwierdził, iż H. Z. jako prezes zarządu jest odpowiedzialny za zadłużenie (...) sp. z o.o. w G. powstałe na koncie ubezpieczeniowym spółki w czasie sprawowania funkcji prezesa w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 08 września 2004 r. – wskazując jednocześnie łączną kwotę zadłużenia według stanu na dzień 30 czerwca 2005 r. na 52.364,78 zł.

Decyzja została doręczona wnioskodawcy w drodze doręczenia zastępczego poprzez dwukrotne awizowanie, pozostawiana w aktach ubezpieczeniowych.

Pismem z dnia 18 stycznia 2006 r. H. Z. przesłał pozwanemu organowi swoje wyjaśnienia – podając swój adres w G. przy ul. (...).

Pozwany pismem z dnia 26 stycznia 2006 r. zobowiązał skarżącego do uzupełnienia jego braków formalnych w związku z wątpliwością co do wiarygodności przedłożonych dokumentów – wysyłając zobowiązanie na adres wnioskodawcy w G. przy ul. (...). Korespondencja wróciła do pozwanego nie odebrana i podwójnie awizowana.

Pismem z dnia 16 marca 2006 r. wniesiono odwołanie od decyzji pozwanego z dnia 09 listopada 2005 r. – dokument powyższy nie został jednak podpisany własnoręcznie (maszynowo podpisano pod nim (...)).

W związku z wniesieniem do Sądu nie podpisanego odwołania z dnia 16 marca 2006 r. Sąd Okręgowy zarządzeniem z dnia 22 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. akt VIII U 2096/06 w trybie art. 467 § 2 i 4 k.p.c. dokonał zwrotu sprawy do pozwanego – bowiem zgodnie z art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. odwołanie winno być opatrzone podpisem.

Pozwany organ rentowy kilkakrotnie wzywał ubezpieczonego do stawienia się w jego inspektoracie celem podpisania złożonego, a zwróconego przez Sąd zarządzenie, odwołania – do akt ubezpieczeniowych nie dołączono jednak dowodów podjęcia prób doręczenia tychże pism wnioskodawcy (wysyłano je na adres w G. przy ul. (...)).

Pismem z dnia 28 lutego 2008 r. pozwany organ ubezpieczeniowy ponownie przesłał, nadal nie podpisane, odwołanie wnioskodawcy z dnia 16 marca 2008 r. do Sądu Okręgowego – jednakże Sąd Okręgowy pismem z dnia 25 marca 2008 r. zwrócił akta ubezpieczeniowe pozwanemu z informacją, iż formalnie odwołanie jako nie podpisane nie zostało wniesione.

Pozwany uznał wobec powyższego, iż odwołaniu z dnia 16 marca 2006 r. nie można nadać biegu.

W dniu 27 lutego 2006 r. H. Z. otrzymał od pozwanego decyzję z dnia 09 listopada 2005 r.

dowód: decyzja pozwanego z dnia 09 listopada 2005 r. – k. 16 akt ubezpieczeniowych 940/2006, koperta z awizowaną i zwróconą decyzją – k. 14¹ akt ubezpieczeniowych 940/2006, zarządzenie Sądu z dnia 22 czerwca 2006 r. o sygn. akt VIII U 2096/06 – k. 12 akt sprawy VIII U 2096/06, pismo wnioskodawcy z dnia 18 stycznia 2006 r. – k. 17-18 akt ubezpieczeniowych 940/2006, zobowiązanie z dnia 26 stycznia 2006 r. – k. 20 akt ubezpieczeniowych 940/2006, koperta z nie odebrany zobowiązaniem – k. 19 akt ubezpieczeniowych 940/2006, odwołanie z dnia 16 marca 2006 r. – k. 51-54 akt ubezpieczeniowych 940/2006, pisma pozwanego z dnia 17 lipca 2006 r., 02 października 2007 r., 11 stycznia 2008 r., 28 stycznia 2008 r. – nienumerowane karty akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo pozwanego z dnia 28 lutego 2008 r. – nienumerowane karty akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo Sądu z dnia 25 marca 2008 r. – nienumerowane karty akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo pozwanego z dnia 31 marca 2008 r. – nienumerowane karty akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 10 grudnia 2008 r. – k. 19-20 akt sprawy, pismo pozwanego z dnia 04 stycznia 2008 r. – koperta na k. 21 akt sprawy

Od dnia 24 maja 2006 r. pozwanemu organowi ubezpieczeniowemu znany był aktualny adres wnioskodawcy H. Z. – tj. ul. (...) w G.. Pismo pozwanego z dnia 07 czerwca 2006 r. pozwany kierował już do wnioskodawcy na w/w nowy adres.

Wcześniej jednakże, do dnia 23 maja 2006 r., pozwany organ ubezpieczeniowy nie dysponował innym adresem wnioskodawcy niż G. ul. (...).

dowód: pismo wnioskodawcy z dnia 25 maja 2006 r., pismo pozwanego z dnia 07 czerwca 2006 r. – koperta na k. 16 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy – k. 17-18 akt sprawy

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2006 r. Naczelnik II Urzędu Skarbowego w G. przedłużył termin do zwrotu (...) sp. z o.o. w G. nadwyżki podatku VAT naliczonego nad należnym za miesiąc grudzień 2003 r. w kwocie 25.500 zł do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego.

dowód: postanowienie Naczelnika II Urzędu Skarbowego w G. z dnia 26 lutego 2006 r. – k. 6 akt ubezpieczeniowych 3164/08

Decyzją z dnia 29 września 2006 r. Naczelnik II Urzędu Skarbowego w G. umorzył postępowanie wobec H. Z. w sprawie orzeczenia o odpowiedzialności podatkowej za zaległości podatkowe (...) sp. z o.o. w G. za okres od kwietnia do lipca 2004 r.

dowód: decyzja Naczelnika II Urzędu Skarbowego z dnia 29 września 2006 r. – akt ubezpieczeniowych 3164/08

Wnioskodawca pismem z dnia 06 maja 2008 r. został przez Prokuraturę Rejonową w Gdyni zawiadomiony, iż postanowieniem z dnia 02 maja 2008 r. wszczęto postępowanie w sprawie wyrządzenia znacznej szkody majątkowej poprzez niedopełnienie obowiązków przez prezesa (...) sp. z o.o. w G.W. K.o – tj. o czyn z art. 296 § 1 k.k.

dowód: zawiadomienie o wszczęciu śledztwa – k. 6 akt ubezpieczeniowych 3164/08

Pismem z dnia 27 maja 2008 r. H. Z. – powołując się na wszczęcia w/w śledztwa przez Prokuraturę Rejonową w Gdyni – wniósł o zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu zakończenia tego śledztwa.

Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2008 r. pozwany organ ubezpieczeniowy nie wyraził zgody na zawieszenie postępowania egzekucyjnego H. Z. na podstawie tytułów wykonawczych – wskazując, iż z uwagi na fakt, że odpowiedzialność wnioskodawcy za zobowiązania spółki wobec pozwanego jest niesporny i został stwierdzony prawomocną decyzją administracyjną, jak również we wniosku nie wskazano zabezpieczenia majątkowego wierzytelności, brak jest podstaw do zawieszenia postępowania egzekucyjnego.

dowód: pismo wnioskodawcy z dnia 27 maja 2008 r. – k. 108-109 akt ubezpieczeniowych 3164/08, postanowienie w sprawie stanowiska wierzyciela z dnia 11 czerwca 2008 r. – k. 10 akt ubezpieczeniowych 3164/08

Pismem z dnia 25 czerwca 2008 r. wnioskodawca H. Z. zwrócił się do pozwanego organu ubezpieczeniowego o ponowne przekazanie jego odwołania z dnia 16 marca 2006 r. od decyzji pozwanego z dnia 09 listopada 2005 r. do właściwego Sądu.

dowód: pismo wnioskodawcy z dnia 25 czerwca 2008 r. – k. 12 akt ubezpieczeniowych 3164/08

(...) sp. z o.o. w G. posiadała 3 rachunki bankowe w (...) Bank (...) S.A. Oddział G., które zostały zamknięte z dniem 05 listopada 2004 r.:

1. rachunek złotówkowy (PLN) – końcówka (...)
2. rachunek w USD – końcówka (...)
3. rachunek w EUR – końcówka (...).

W spornym okresie na 2 i 3 rachunku bankowym nie stwierdzono obrotów.

Pomimo posiadanych informacji o rachunku bankowym spółki dłużnika w (...) Banku (...) S.A. w P. – pozwany nie skierował czynności egzekucyjnych do środków na nim wskazanych.

dowód: informacja o NIP – k. 8 akt ubezpieczeniowych 940/2006, sprawozdanie z wywiadu majątkowego płatnika składek z dnia 06 czerwca 2005 r. – k. 9 akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo (...) Bank (...) S.A. z dnia 09 listopada 2004 r. – k. 2 akt ubezpieczeniowych 940/2006, pismo z (...) Bank (...) S.A. z dnia 13 lipca 2011 r. – koperta na k. 191 akt sprawy

W spornym okresie (...) sp. z o.o. w G. wpłaciła do Izby Celnej w G. w dniu 23 grudnia 2003 r. kwotę 20.115,30 zł oraz w dniu 16 stycznia 2004 r. kwotę 19.442 zł, na podstawie których wpłat wystawione zostały zabezpieczenia w procedurze uszlachetniania czynnego w systemie zawiesznień.

Przedmiotowe zabezpieczenia zostały zaliczone w całości na poczet należności celnych i odsetek wyrównawczych, wymierzonych – wydanymi po spornym okresie – decyzjami Naczelnika Urzędu Celnego w G. z dnia 25 czerwca 2005 r. i 29 czerwca 2005 r.

Zdeponowanie powyższych środków w Urzędzie Celnym było decyzją zarządu spółki celem utrzymania jej na silnie rywalizującym rynku, dla zapewnienia i zabezpieczenia środków umożliwiających wywiązanie się z umów handlowych. Miały służyć wyeksportowaniu koncentratu w ramach ostatniego realizowanego zamówienia. Powyższe

kwoty stanowiły gwarancję i zarazem zobowiązanie wykonania eksportu w okresie półrocznym; w przypadku nie wykonania – kwota przepadała na rzecz Urzędu Celnego. Złożone one zostały w tzw. „martwym” okresie dla branży, w jakiej działała spółka.

W spornym okresie (...) sp. z o.o. w G. nie posiadała zobowiązań wobec Urzędu Celnego w G..

dowód: pismo Izby Celnej w G. z dnia 06 marca 2009 r. – k. 35 akt sprawy, pismo Izby Celnej w G. z dnia 26 maja 2009 r. – k. 54 akt sprawy, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 28 kwietnia 2009 r. – k. 42 akt sprawy, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 18 maja 2009 r. – k. 51 akt sprawy, zeznania świadka T. S. – k. 85-86 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy – k. 199 akt sprawy, zeznania świadka W. K. – k. 201 akt sprawy

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 15 lipca 2008 r. pozwany organ ubezpieczeniowy zmienił decyzję z dnia 09 listopada 2005 r. w sprawie odpowiedzialności H. Z. z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – stwierdzając, iż H. Z. jako członek zarządu (...) sp. z o.o. w G. odpowiada za zadłużenie ww. spółki powstałe wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałe w czasie pełnienia funkcji członka zarządu w łącznej kwocie 32.451,02 zł plus odsetki do dnia zapłaty. Należność ta obejmuje należności z tytułu składek na:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od listopada 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 29.660,20 zł plus odsetki do dnia zapłaty
- Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okres od lutego do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 2.038,59 zł plus odsetki do dnia zapłaty
- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od lutego 2004 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. – 752,23 zł plus odsetki do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu decyzji pozwany organ rentowy wskazał, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i judykatury członek zarządu spółki odpowiada za zobowiązania te także w okresie faktycznego sprawowania funkcji. Z protokołu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. w G. z dnia 16 kwietnia 2004 r. wynika zaś, że H. Z. pełnił funkcję prezesa zarządu do dnia tegoż zgromadzenia.

dowód: decyzja pozwanego z dnia 09 listopada 2005 r. - k. 16 akt ubezpieczeniowych 3164/08, tabela z zobowiązaniem spółki za sporny okres – k. 74-74v akt sprawy

Kwota nadpłaty podatku (...) sp. z o.o. w G. za miesiąc grudzień 2003 r. w wysokości 16.032,70 zł została zaksięgowana przez pozwanego w dniu 20 marca 2009 r. na poczet zaległych składek za okres od listopada 2003 r. do października 2004 r.

dowód: pismo procesowe pozwanego z dnia 23 grudnia 2009 r. – k. 78-78v akt sprawy, pismo procesowe pozwanego z dnia 15 kwietnia 2010 r. – k. 101-102 akt sprawy

W spornym okresie od października 2003 r. do kwietnia 2004 r. H. Z. jako prezes zarządu oraz świadek T. S. jako dyrektor handlowy mieli świadomość nie regulowania należności publicznoprawnych na rzecz pozwanego organu ubezpieczeniowego – co wiązało się problemami z płynnością finansową.

Spółka w okresie od września do listopada 2003 r. uzyskała zysk poprzez zawarcie kontraktów i dokonanie fizycznej sprzedaży, jednakże w okresie od grudnia 2003 r. do lutego 2004 r. w wyniku reklamacji kontrahentów powstała strata – po wystawieniu faktur korygujących.

Zdarzało się, że w spółce brakowało w danym miesiącu środków na pokrycie wynagrodzenia pracowników, w tym wnioskodawcy.

dowód: zeznania świadka T. S. – k. 85-86 akt sprawy, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 28 kwietnia 2009 r. – k. 42 akt sprawy, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 18 maja 2009 r. – k. 51 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy – k. 199 akt sprawy

(...) sp. z o.o. w G. zajmowała się Kancelaria (...) sp. j. w G.. Kancelaria ta przygotowywała dokumentację w zakresie należności na rzecz Urzędu Skarbowego i pozwanego organu ubezpieczeniowego – jednakże płatności dokonywała sama spółka.

W myśl procedury kancelarii, o ile prowadzący sprawę danej spółki zauważy zagrożenie utratą płynności finansowej, ma obowiązek powiadomić właścicieli biura, który spotyka się wówczas z zarządem danej spółki. Prowadzący spółkę dłużnika w ramach kancelarii świadek J. K. nie przypomina sobie sytuacji, aby taką prognozę sformułował pod adresem (...) sp. z o.o. w G. w spornym okresie.

dowód: pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 02 października 2009 r. – k. 68-69 akt sprawy, zeznania świadka J. K. – k. 86 akt sprawy

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu księgowości na okoliczność stanu finansowego (...) sp. z o.o. w G. w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r.

dowód: postanowienie Sądu z dnia 18 listopada 2011 r. – k. 204 akt sprawy

Biegła sądowa w swojej opinii wskazała, iż ogólny stan ekonomiczno- (...) sp. z o.o. w G. był na koniec 2003 r. poprawny – nie osiągnęła co prawda dodatniego wyniku finansowego i wygenerowała stratę w wysokości 10.400 zł, to należało mieć na uwadze, iż rozpoczęła działalność dopiero w październiku 2003 r. W krótkim okresie bowiem, dysponując kapitałem początkowym w kwocie 50.000 zł, zgromadziła majątek mierzony wartością aktywów 385.800 zł. 33% aktywów stanowiły aktywa trwałe, głównie urządzenia techniczne i środki transportu, zaś 67% stanowiły aktywa obrotowe – zgromadzone zapasy i istniejące należności w 75% pokrywały powstałe na dzień 31 grudnia 2003 r. zobowiązania.

W ocenie biegłej już wówczas relacja majątku obrotowego spółki do jej zobowiązań wskazywała na problemy z bieżącą płynnością finansową spółki, istotne niedobory środków obrotowych w bieżącym finansowaniu działalności. Jednocześnie, biorąc pod uwagę kontekst sporu, stwierdzić należało, iż istniejące należności budżetowe z tytułu nadpłat podatków (61.300 zł) w całości zabezpieczały spłatę istniejących zobowiązań podatkowych i składkowych (57.000 zł). Całkowita wartość majątku na dzień 31 grudnia 2003 r. wynosiła 385.800 zł i wskazywała na pełną wypłacalność spółki (wskaźnik wypłacalności 1,1), nie wykazując zagrożenia upadłością.

Z kolei w ciągu całego 2004 r. spółka osiągnęła zaledwie 10% przychodów z roku poprzedniego, generując stratę w wysokości 130.500 zł netto. W porównaniu do 2003 r. (637.100 zł) w 2004 r. średni miesięczny przychód wynosił zaledwie 13.200 zł. Koszty z kolei od średnio 641.300 zł miesięcznie w 2003 r. spadły do 24.200 zł w 2004 r. – co oznacza nadwyżkę kosztów nad przychodami w 2004 r. na poziomie 83% (wobec 6,6% w 2003 r.).

Biegła sądowa zaobserwowała gwałtowny spadek dynamiki sprzedaży w 2004 r., co doprowadziło do braku wypłacalności spółki na dzień 31 grudnia 2004 r. (wskaźnik wypłacalności 0,78) – cały majątek spółki nie pozwalał na pokrycie jej zobowiązań. Wartość majątku spółki oceniono na 320.200 zł przy 411.100 zł zobowiązań podatkowych i składkowych.

W 2004 r. spółka osiągnęła poziom przychodów w kwocie 159.400 zł, zatem o wiele niższy niż miesięcznie w 2003 r.

Biegła sądowa wskazała, iż na podstawie udostępnionych dowodów nie można było dokładnie ustalić, jaki był dokładnie stan ekonomiczno-finansowy (...) sp. z o.o. w G. w dniu 16 kwietnia 2004 r.

Stan ekonomiczno-finansowy spółki na koniec okresu sprawowania funkcji prezesa zarządu przez H. Z. wskazywał na gwałtowne załamanie działalności gospodarczej spółki.

Wskazuje na powyższe już stan przychodów w miesiącu styczniu 2004 r. – nie dorównujący takowym w 2003 r. W 2004 r. spółka osiągnęła poziom przychodów w kwocie 159.400 zł, podczas gdy w ciągu jednego tylko miesiąca 2003 r. osiągnęła przychód 637.100 zł.

Także przyjmując, iż wszystkie efekty gospodarcze zostały wypracowane od dnia 01 stycznia do dnia 16 kwietnia 2004 r., ich poziom wskazywał na gwałtowne załamanie działalności gospodarczej w pierwszych miesiącach 2004 r. Spadek zaś wszystkich wskaźników efektywnościowych i ekonomicznych w całym 2004 r. był jedynie konsekwencją sytuacji gospodarczej spółki z pierwszych miesięcy tego roku. Działalność gospodarcza spółki po dniu 16 kwietnia 2004 r. nie przyniosła korzystnych efektów gospodarczych.

Rentowność majątku spółki w 2003 r. wskazywała stratę 3 gr z każdej złotówki, podczas gdy w 2004 r. już 41 gr z każdej złotówki. Relacja majątku do zobowiązań (aktywa czynne) spółki w 2003 r. wynosiła 40%, zaś w 2004 r. -90,9%. Relacja kapitału stałego do wartości majątku w 2003 r. wynosiła 10,3%, zaś w 2004 r. -28,4%. Płynność zaś bieżąca (relacja majątku obrotowego do zobowiązań) w 2003 r. wynosiła 75%, zaś w 2004 r. 57%.

W ocenie biegłej zatem w każdym dniu 2004 r. wskaźniki wskazywały na brak wypłacalności spółki i zagrożenie kontynuacji jej działalności. Załamanie działalności gospodarczej spółki nastąpiło do 16 kwietnia 2004 r.

dowód: opinia biegłej sądowej z zakresu księgowości – k. 237-252 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach sprawy o sygn. akt VIII U 2096/06 tut. Sądu oraz w aktach pozwanego organu ubezpieczeniowego, której prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a także na podstawie wyjaśnień wnioskodawcy H. Z. (w zakresie, w jakim nie były one sprzeczne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym – tj. za wyjątkiem jego subiektywnej oceny kondycji finansowej i ekonomicznej spółki w 2004 r.) oraz świadków T. S., J. K. i W. K., które zdaniem Sądu zasługiwały na przyznanie im waloru wiarygodności w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie H. Z. od decyzji z dnia 15 lipca 2008 r. jest zasadne i jako nie zasługuje na uwzględnienie – jednakże z przyczyn odmiennych od wskazywanych przez niego w toku przedmiotowego postępowania.

Podkreślenia wymaga, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd Okręgowy opierało się na wytycznych Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, wskazanych w wyroku z dnia 17 lutego 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 1438/10, uchylającym zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z dnia 23 czerwca 2010 r. o sygn. akt XV U 1878/08 i przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania temuż Sądowi (k. 141 akt sprawy).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nieodzowne było m.in. ustalenie, czy najpóźniej do dnia 16 kwietnia 2004 r. spełniona była przesłanka trwałego niewykonania przez spółkę zobowiązań pieniężnych wobec wielu wierzycieli, oraz – w przypadku negatywnej odpowiedzi – czy jej zobowiązania przekraczały w spornym okresie wartość majątku. Sąd Okręgowy zdaniem Sądu Apelacyjnego oceny stanu finansów spółki w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. nie dokonał. Przy ponownym zaś rozpoznaniu sprawy winien przeprowadzić dowód z akt sprawy karnej 4 Ds. 910/08 Prokuratury Rejonowej w Gdyni, korespondencji handlowej za sporny okres, zeznań świadków na okoliczność stanu majątkowego spółki w spornym okresie i złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania zapobiegającemu upadłości (postępowania układowego). Sąd winien również przesłuchać W. K. na okoliczność tego, dlaczego pełniąc

funkcję członka zarządu nie uregulował zobowiązań pieniężnych wobec pozwanego, skoro spółka posiadała nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym za grudzień 2003 r. w kwocie 25.500 zł oraz wpłaciła środki pieniężne tytułem zabezpieczenia w procedurze uszlachetniania czynnego w systemie zawieszzeń w łącznej kwocie 39.557,30 zł, jak również winien rozważyć dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego na okoliczność stanu finansowego spółki w okresie od dnia 16 października 2003 r. do dnia 16 kwietnia 2004 r. (k. 145-166 akt sprawy).

Analizując kwestię odpowiedzialności członka zarządu spółki należy przywołać treść art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205 poz. 1585 ze zm.), dalej: ustawa systemowa, zgodnie z którym do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepis art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749 j.t. ze zm.), dalej: ordynacja. Przywołany art. 116 § 1 ordynacji stanowi, że za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał że:

- a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości albo wszczęto postępowanie układowe albo
 - b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło bez jego winy,
- 2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W myśl § 2 cytowanego przepisu odpowiedzialność członków zarządu, określona w § 1, obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu. Zgodnie z § 4 przepisu powyższe uregulowanie stosuje się również do byłego członka zarządu.

Kwestią istotną i kluczową dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było więc ustalenie, czy została spełniona przesłanka odpowiedzialności członka zarządu w postaci niewykazania bezskuteczności egzekucji.

Wskazać w tym miejscu należy, iż zawarte w treści art. 116 § 1 ordynacji przesłanki odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe spółki

z o.o. wymagają stwierdzenia przez ZUS, że nie nastąpiło dobrowolne wykonanie zobowiązania, co prowadzi do konieczności jego przymusowej realizacji i jednoczesnego ustalenia przez organ ubezpieczeniowy, że przymusowa realizacja zobowiązania podatkowego w stosunku do płatnika składek (spółki) nie daje gwarancji całego wykonania zobowiązania i zachodzi konieczność orzeczenia o odpowiedzialności również osoby trzeciej.

Godzi się również podkreślić, że odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej z uwagi na swoją szczególną funkcję traktowana jest jako ostateczne zabezpieczenie roszczeń wierzycieli publicznoprawnych przeciwko spółce. Sąd Okręgowy w pełni podziela również stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego zaprezentowane w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 grudnia 2008 r., sygn. II FPS 6/08, zgodnie z którym, odpowiedzialność na zasadach zawartych w ordynacji ma odmienny charakter niż odpowiedzialność członków zarządu wprowadzona na gruncie prawa handlowego. Konstrukcja odpowiedzialności z art. 116 ordynacji nie pozostawia wątpliwości, że wierzyciele nie mają prawa zaspokoić się z majątku członków zarządu w sytuacji, gdy jest to możliwe z majątku spółki. Każdorazowo odpowiedzialność członków zarządu, o której mowa w art. 116 ordynacji ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie, jeżeli zachodzą wymienione w nim pozytywne przesłanki i brak jest którejkolwiek z okoliczności wyłączających tę odpowiedzialność. Odpowiedzialność ta jest przy tym niezależna od tego, czy zaległości z tytułu składek, których z powodu braku majątku spółki nie można wyegzekwować, powstały z przyczyn zawinionych czy też niezawinionych od członka zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UK 5/11).

Odpowiedzialność członka zarządu wzmocniona powstającą z mocy prawa odpowiedzialnością płatnika. Organ ubezpieczeniowy może orzekać i egzekwować odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania z tytułu składek

dopiero po wyczerpaniu środków prawnych służących do wykonania świadczenia przez dłużnika. Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. – osoby trzeciej – nie ma zatem charakteru odpowiedzialności samodzielnej, lecz jest odpowiedzialnością o charakterze subsydiarnym. Osoba trzecia odpowiada solidarnie ze spółką, niemniej jednak pociągana jest ona do odpowiedzialności dopiero w dalszej kolejności, zastosowane przez ustawodawcę rozwiązanie spełnia bowiem w głównej mierze funkcje gwarancyjne.

Podniesienia wymaga, iż cytowany wyżej przepis art. 116 § 1 ordynacji należy interpretować w ten sposób, że przeniesienie na członka zarządu spółki kapitałowej odpowiedzialności z tytułu należności spółki za nieopłacone składki na ubezpieczenia społeczne jest możliwe w przypadku, gdy postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec spółki okazało się bezskuteczne w całości lub w części. Taką odpowiedzialność może ponieść tylko ten członek zarządu, który pełnił obowiązki w czasie, w którym powstały zaległości z tytułu składek. Odpowiedzialność osoby trzeciej, o której mowa w art. 116 § 2 o.p., nie może być skierowana wobec takiej osoby, która ani faktycznie nie pełniła obowiązków członka zarządu danej spółki, ani też nie miała możliwości pełnienia takich obowiązków w okresie, w którym powstały zaległości spółki. Za takim rozumieniem tego przepisu przemawia zarówno wykładnia językowa, jak i celowościowa. Negatywne konsekwencje związane z przeniesieniem odpowiedzialności z podatnika na osobę trzecią nie mogą dotyczyć w przypadku członków zarządów spółek osób, które nie miały w istocie żadnego wpływu na bieg spraw spółki w czasie powstania zaległości (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 16 września 2011 r., II FSK 561/10). Przesłanką konieczną jest zatem wykazanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna oraz pełnienie funkcji przez zobowiązanego w okresie, którego dotyczą zaległości. Członek zarządu aby uwolnić się od takiej odpowiedzialności powinien wykazać zaistnienie okoliczności, o których mowa w punktach 1-2 § 1 art. 116 ordynacji.

Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 o.p. oznacza bowiem sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II UK 152/11). Ustalenie przez organ podatkowy bezskuteczności egzekucji, o której mowa w art. 116 § 1 o.p. powinno być dokonane po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego, a stwierdzenie to ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 19 maja 2009 r., I FSK 161/08).

Decyzja o odpowiedzialności członka zarządu ma charakter konstytutywny, wobec czego jest źródłem powstania odpowiedzialności danej osoby. Żeby wydanie decyzji w tym przedmiocie było możliwe, niezbędne jest spełnienie pozytywnych przesłanek wynikających z art. 116 § 1 ordynacji, czyli bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce. W przypadku braku którejkolwiek z przesłanek pozytywnych orzeczenie o odpowiedzialności członka zarządu nie może nastąpić, a zatem wydana w takiej sytuacji decyzja nie może stać się źródłem odpowiedzialności osoby trzeciej. Oznacza to, że przesłanki materialnoprawne do obciążenia członka zarządu odpowiedzialnością za zaległości składkowe spółki muszą być spełnione już na dzień wydania decyzji. Decyzja wydana bez uprzedniego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w toku postępowania egzekucyjnego narusza art. 116 § 1 ordynacji w związku z art. 31 ustawy systemowej, który wymaga spełnienia takiego materialnoprawnego warunku do obciążenia członka zarządu odpowiedzialnością za konkretne zaległości.

W postępowaniu w sprawie orzeczenia o odpowiedzialności członków zarządu na organie rentowym spoczywa obowiązek wykazania, że istnieją zaległości spółki z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne oraz że zobowiązania, których dotyczą, powstały w okresie pełnienia funkcji przez tego członka zarządu, a także że egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. Członka zarządu obciąża natomiast obowiązek wykazania istnienia przesłanek wyłączających jego odpowiedzialność.

Pojęcie „bezskutecznej egzekucji” nie zostało zdefiniowane w przepisach prawa podatkowego znajdującego zastosowanie do należności składkowych na podstawie art. 31 ustawy systemowej. Należy jednak zauważyć, iż z uwagi na rozważaną powyżej specyfikę tej konstrukcji odpowiedzialności możliwa jest ona wyłącznie na gruncie przepisów prawa publicznego i nie powinna być interpretowana rozszerzająco. Analiza literalnego brzmienia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności art. 116 ordynacji przemawia za uznaniem, że bezskuteczność egzekucji

powinna być rozumiana jako zdarzenie już zaistniałe, a nie przyszłe, które może się zrealizować dopiero w toku postępowania sądowego. Wskazana interpretacja znajduje również potwierdzenie w regułach wykładni historycznej przywołanego przepisu. Ustawą z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa art. 116 ust. 1 uzyskał nowe brzmienie, zmiana dokonana przez ustawodawcę polegała na zastąpieniu formy niedokonanej „okazać się” formą dokonaną. Omówiony zabieg ustawodawczy prowadzi do wniosku, iż bezskuteczność egzekucji jest stanem faktycznym istniejącym w chwili orzekania o odpowiedzialności subsydiarnej członka zarządu i potwierdza prezentowaną wykładnię tego przepisu.

Kwestią istotną dla niniejszego orzeczenia było również zdefiniowanie sposobu ustalania, że egzekucja jest bezskuteczna. Wszelkie wątpliwości w tym przedmiocie zostały rozstrzygnięte w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego. Na uwzględnienie zasługuje pogląd wyrażony w uchwale z dnia 13 maja 2009 r., sygn. I UZP 4/09, że bezskuteczność egzekucji, o której mowa w art. 116 § 1 ordynacji podatkowej w zw. z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może być potwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności. Nie jest więc wystarczającym osąd wierzyciela, oparty na samodzielnej analizie sytuacji majątkowej spółki, że przeprowadzona egzekucja byłaby bezskuteczna. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że nawet ustalenia sformułowane w oparciu o złożenie wniosku o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku nie spełniają przesłanki udowodnienia bezskuteczności egzekucji. Przedstawiona interpretacja znajduje uzasadnienie zwłaszcza w świetle prezentowanych wyżej rozważań, że odpowiedzialność członka zarządu z art. 116 Ordynacji ma charakter gwarancyjny. Nie znajduje bowiem uzasadnienia na gruncie obowiązujących przepisów prawa sytuacja, w której orzeczenie o odpowiedzialności osoby trzeciej jest przedwcześnie i nieuzasadnione. Godzi się zauważyć, że zapewnienie tego rodzaju gwarancji osobie trzeciej, z uwagi na wyjątkowy charakter jej odpowiedzialności jest niezbędne.

Wskazać należy, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż przewidzianą w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej przesłankę „bezsutecznej egzekucji”, należy rozumieć jako sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, iż nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki. W związku z powyższym organ podatkowy/rentowy ma obowiązek w takiej sytuacji albo wylegitymować się postanowieniem komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji albo wykazać, że faktycznie spółka nie posiada majątku, z którego mogłaby być skutecznie przeprowadzona egzekucja. Bezskuteczność egzekucji, rozumiana jako brak możliwości przymusowego zaspokojenia wierzyciela publicznoprawnego w toku wszczętej i przeprowadzonej przez organ egzekucyjny egzekucji skierowanej do majątku spółki może być wykazana nie tylko na podstawie postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, ale także w inny sposób. Bezskuteczność egzekucji stwierdza się na podstawie okoliczności wynikających z czynności przeprowadzonych w postępowaniu egzekucyjnym, a udowodnienie spełnienia tej przesłanki należy do organu właściwego w sprawach ubezpieczeń społecznych. Należy dodać, że wykazanie bezskuteczności egzekucji może nastąpić w każdej fazie postępowania egzekucyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UK 5/11).

W ocenie Sądu Okręgowego nie jest dopuszczalne przeniesienie na wnioskodawcę H. Z. odpowiedzialności za zobowiązania spółki z uwagi na to, iż pozwany organ rentowy nie wykazał należyście bezskuteczności egzekucji wobec spółki.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż pozwany organ rentowy nie wykazał bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko zainteresowanej spółce. Dokumenty, z których wynikało by powyższe, nie zaistniały w przedmiotowej sprawie na żadnym etapie jej prowadzenia – zarówno przez pozwany organem, jak i przed Sądem. Brak jest w aktach sprawy oraz aktach ubezpieczeniowych pozwanego dokumentacji w postaci zajęć wierzytelności, informacji o egzekucji ze strony podmiotów prowadzących działalność bankową, a przede wszystkim jakiegokolwiek dokumentu, z którego w sposób - czy to dorozumiany, czy też wprost – wynika, aby wobec (...) sp. z o.o. w G. prowadzone było postępowanie egzekucyjne przez komornika sądowego albo skarbowego, lub też postępowanie takowe miało zakończyć się w drodze umorzenia z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Na rzekome postępowanie egzekucyjne powoływał się jedynie pozwany w treści odwołania od decyzji z dnia 09 listopada 2005 r. (akta sprawy VIII U 2096/06, k. 8 akt ubezpieczeniowych 940/2006), gdzie wskazał, iż „prowadzone postępowanie

egzekucyjne z rachunku bankowego na (...) Bank (...) S.A. na podstawie tytułów wykonawczych RB- (...) - (...) – okazało się bezskuteczne”, jak również wskazywał na jego ciągle prowadzenie pełnomocnik pozwanego na rozprawie w dniu 05 grudnia 2008 r. (k. 18 akt sprawy). Jak już wskazano, ani tytuły wykonawcze, ani jakiegokolwiek orzeczenie organu egzekucyjnego w przedmiocie takowego umorzenia w związku z bezskutecznością egzekucji nie znajduje się w aktach ubezpieczeniowych ani też aktach sprawy. Pozwany w żadnym miejscu nie wskazał, z jakich składników majątku spółki dłużnika prowadzone było rzekome postępowanie egzekucyjne – ruchomości, rachunku bankowego. W tym zakresie z dokumentacji sprawy wynika za ledwie, iż w dniu 09 listopada 2004 r. (...) Bank (...) S.A. Oddział G. powiadomił pozwanego o tym, iż w dniu 05 listopada 2004 r. 3 rachunki bankowe (...) sp. z o.o. w G. zostały zamknięte w dniu 05 listopada 2004 r. (k. 2 akt ubezpieczeniowych 940/2006).

Jedynie na marginesie powyższych okoliczności Sąd Okręgowy pragnie zwrócić uwagę na pewne, poczynione przez siebie w toku postępowania dowodowe, ustalenia.

Bez znaczenia dla sprawy była okoliczność nagłego odwołania wnioskodawcy H. Z. z funkcji członka zarządu (...) sp. z o.o. w G., wielokrotnie przez niego podnoszona – bowiem przedmiotem badania Sądu w przedmiotowej sprawie była kwestia odpowiedzialności ograniczonej jedynie do okresu, w którym pełnił on tę funkcję. Sąd jednocześnie nie miał żadnych wątpliwości, iż pełnił ją w sposób faktyczny i realny – na co wskazywał sam wnioskodawca (k. 198 akt sprawy), zeznając, iż pomimo zwolnienia lekarskiego od lutego 2004 r. (pismo pozwanego – koperta na k. 70 akt sprawy), kiedy (jak to sam określił) „nie był obłożnie chory”, podtrzymywał kontakt z dostawcami zagranicznymi porozumiewającymi się w języku angielskim, zajmował się czynnościami niezbędnymi do realizowania kontraktu oraz poszukiwał dostawców na terenie Polski. W związku zaś z powyższym za niewiarygodne należało uznać twierdzenia wnioskodawcy, iż w okresie w/w zwolnienia lekarskiego w 2004 r. ani pomiędzy poszczególnymi wówczas zwolnieniami nie świadczył pracy (k. 75 akt sprawy), skoro były w sposób oczywisty sprzeczne z późniejszymi zeznaniami tej samej osoby.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany nie badał nawet dokładnie stanu majątku spółki dłużnika – co wynika z szeregu dokumentów. I tak Naczelnik II Urzędu Skarbowego w G. pismem z dnia 16 grudnia 2004 r. informował, iż (...) sp. z o.o. w G. – poza rachunkami bankowymi w (...) Bank (...) S.A. – posiada również rachunek bankowy w (...) Banku (...) S. A. w P. (k. 8, 9 akt ubezpieczeniowych 940/2006), nigdzie zaś w aktach nie ma dowodu na to, aby jakiegokolwiek czynności egzekucyjne pod adresem tego rachunku bankowego były wykonywane (pozostałe 3 rachunki bankowe spółki w (...) Bank (...) S.A., jak wskazano powyżej, zostały zamknięte w listopadzie 2004 r.).

Nie zasługiwało na uwzględnienie stanowisko pozwanego organu rentowego (k. 25 akt sprawy), iż w aktach rentowych nie zachowały się dokumenty dotyczące pisma H. Z. z dnia 24 maja 2006 r. (koperta na k. 16 akt sprawy) – bowiem fakt opatrzenia tego pisma pieczęcią wpływu (prezentatą) pozwanego z dnia 24 maja 2006 r. oznacza, iż zostało ono przyjęte w jego Wydziale Obsługi Prawnej Oddziału w G. i dowodzi tejsze okoliczności.

Bez znaczenia dla sprawy jest także dokument – wezwanie wnioskodawcy na badania przez lekarza orzecznika pozwanego – z dnia 11 czerwca 2004 r. (k. 24 akt sprawy), mający w ocenie H. Z. dowodzić, iż pozwany posiadał w tej dacie jego adres w G. przy ul. (...). Z treści dokumentu wynika bowiem, iż został przez pozwanego skierowany do wnioskodawcy jako osoby prywatnej, ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie od pozwanego – i brak jest przesłanek do uznania, iż miał cokolwiek wspólnego z działalnością H. Z. jako członka zarządu (...) sp. z o.o. w G..

Odnosząc się zaś do dokumentów mających w ocenie wnioskodawcy dowodzić wpłat na kwoty 1.700 \$ w dniu 28 listopada 2003 r. (k. 95 akt sprawy) oraz 14.440 \$ w dniu 03 grudnia 2003 r. (k. 96 akt sprawy) – okoliczność tę Sąd uznał za nie udowodnioną, bowiem brak jest dowodów uznania tymi kwotami w powyższych datach rachunku bankowego spółki o końcowej części numeru (...) w świetle, przekazanego przez bank, wyciągu z tegoż rachunku bankowego (koperta na k. 191 akt sprawy). W okresie od dnia 28 listopada do dnia 05 grudnia 2003 r. na rachunek ten wpłacono kwoty (nastąpiło uznanie rachunku) jedynie przez (...) S.A. w G.. Pojawiają się w powyższym okresie transakcje z opisem „contrach No 03/681” – zatem zbieżne z wynikającym z opisu szczegółów płatności na k. 95-96 akt sprawy – jednakże są to jedynie wypłaty (obciążenia) rachunku bankowego spółki).

Wobec powyższego - uznając, iż pozwany nie wykazał przesłanki bezskuteczności egzekucji - bezprzedmiotowym było odnoszenie się do zarzutów wskazanych w odwołaniu H. Z. od zaskarżonej decyzji pozwanego organu ubezpieczeniowego. Okoliczności podnoszone bowiem przez wnioskodawcę pozostają bez znaczenia dla rozstrzygnięcia Sądu, które zdeterminowane jest powyższym uchybieniem przez pozwanego zasadzie ciężaru dowodu odnośnie wykazania bezskuteczności egzekucji skierowanej przeciwko (...) sp. z o.o. w G..

W świetle powyższych ustaleń sporna decyzja pozwanego z dnia 15 lipca 2008 r. (k. 16 akt ubezpieczeniowych 3164/08) nie mogła się ostać i podlegała zmianie – o czym Sąd Okręgowy orzekł w sentencji wyroku na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z przytoczonymi przepisami.

/-/ SSO Bożenna Zalewska